

JUSTINI FEBRONII Jcti
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS.
AD
REUNIENDOS DISSIDENTES
IN RELIGIONE CHRISTIANOS
COMPOSITUS.

EDITIO TERTIA,
PRIORÉ EMENDATIOR ET MULTÒ AUCTIOR.

BULLIONI
APUD GUILLELMUM EVRARDI
MDCCLXVIII.

BIBLIOPOLA LECTORI.

Ostquam prima hujus Operis editio insolitâ celeritate exhausta esset, & ad satisfaciendum plurimum votis de secundâ ageretur, huncque in finem non solum omnia disposita, plura ad confirmationem, & illustrationem priorum noviter addita, insuper quaedam emendata essent: sed & opere typographice circa illud iteratò exerceri jamtum cepissent; sparsus fuit per Germaniam rumor de condemnatione Febroniani Tractatûs Romæ factâ. Auditum non multò post; Brevia Apostolica à Sanctissimo Domino nostro Papâ, insuetâ in similibus providentiâ, ac sollicitudine, ad singulos Germaniæ Antistites directâ fuisse, quibus hi interpellabantur, ut Romanam Censuram in suis diœcesibus reciperent, & publicarent. Neque hic quidem substitum est: Nuntius etiam, tum ordinarius, tum uni extraordinario, commissum fuit, ut apud aulas Principum Germaniæ hanc condemnationem, ejusque effectum urgerent; quod & hi indefesso studio, & cognatâ Romanis dexteritate, atque arte præstiterunt; ast vario successu: in aliis voti, ac politici desiderii sui compotes facti sunt, in aliis non item: Ab harum nonnullis pro responso tulerunt, sibi (sic exigente justitiâ, communi bono, & christianâ libertate) à multo tempore fixum constitutumque esse, & sanctè servatum, ut nullum librum confingerent, nisi pugnantem cum orthodoxâ fide, aut probis moribus; neutrum horum vitiorum Febroniano operi, pro defensione Ecclesiasticæ Libertatis, & restauratione Disciplinae susce-

CAPUT I.

DE EXTERIORE FORMA REGIMINIS QUAM IN SUA ECCLESIA CHRISTUS DOMINUS INSTITUIT.

§. I.

*De methodo ritè interpretandi textus sacræ Scri-
pturæ ad hanc materiam pertinentes.
Theologiæ modernæ nœvi.*

DUO sunt fontes, è quibus Status Ecclesiæ eruendus venit: scilicet *Scriptura & Traditio*. Qui cum Ultramontanis formam monarchicam Ecclesiæ tribuunt, ii ex sacris litteris nonnullos textus, maxime Matthæi *cap. XVI. v. 18.* & Joannis *cap. XXI.* in rem suam trahere amant. Ut verò eandem sententiam etiam ex Traditione confirmant, ad varia SS. Patrum asserta provocant, qui ipsis videntur S. Petrum, & post hunc Romanum Antistitem, non solum Caput Ecclesiæ constituere, sed etiam Principem, & cum plenaria potestate Rectorem; ità, ut penes illum sit, & apud ejus successores perpetuò maneat totius Reip. Ecclesiasticæ summa. De jam indicatis, aliisque Scripturæ locis infra agemus speciatim; hic solum præviè & generatim observamus, ab erroris periculo minimè remotos esse, qui in interpretandis sacris textibus tanquam *Sophistæ verbosi* (uti S. Hieronymus loquitur) suo genio indulgent, & non magis attendunt ad genuinas interpretandarum SS. Scripturarum regulas, quas

APPENDIX PRIMA.

CUM hujus Operis plus quàm medieta prælo jam subducta esset, illudque integrum propediem in publico compariturum erat, vir amicus, nec vulgariter eruditus, impressa intuens, non dubitavit mihi pro labore, laudando licet, ut aiebat, sine suscepto, totam Romanæ Curie indignationem, & vindictam augurari. An, inquit, ignoras fata Pauli Sarpii, & Edmundi Richerii? quorum hic stylum ferreum Romanum propè vidit, ille sensit etiam. Ego reponebam: Viri boni esse, vigilare pro gloria Sponsæ Christi, & laborare pro reunionem Christianorum; virum fortem decere, ut ab honesto hoc proposito ne objecto quidem discrimine, & fortunæ temporalis jacturâ deterreatur. Insidias vitæ Fra-Pauli structas (quidquid ipse temerè suspicatus fuerit) teste Pallavicino in *Apparatu ad Historiam Concilii Trid. cap. VI. n. 2. 3.* à prudentioribus & aulæ Romanæ peritis eidem aulæ non imputari, quippe quæ talibus mediis ad se ab hostibus suis liberandum non soleat uti. Fatum Richerii non tam Romanorum artibus, quàm Cardinalis Richelii ambitioni tribuendum esse. Meum propositum à causâ, & facto binorum illorum virorum toto cælo distare; illos fuisse osiores Papatûs, & inimicos Pontificum, qui Lutherum, & Calvinum habuere ductores. Ego S. BERNARDUM sequi cupio, qui animo amico, & optimo fine, Summis Pontificibus multa exprobravit; *intactis genuinis Primatûs juribus*, quibus etiam solidiora fundamenta substruere conor, quàm passim faciunt, qui Romanæ Curie, *cum excessu, & cum evidenti damno Ecclesiæ*, adulantur.

Addebam: facillimè mihi repræsentari, quàm diversa, quin & contraria futura sint tum eruditorum, tum & indoctorum, de his omnibus judicia; adversus hæc tutum me reddi & tranquillum sequenti reflexione RUPERTI TUITIENSIS Lib. VII. de Gloria & honore filii hominis super Matthæum: *Verunt amen quomodo-cunque volunt præsentis de nobis judicent, futuri clementius judicabunt. Dum enim vivimus (ait vir illustris Hieronymus) & vase fragili continemur, videntur amicorum prodesse studia, & nocere amulorum opprobria. Postquam autem reversa fuerit terra in terram suam, & tam nos qui scribimus, quàm eos qui de nobis judicant, pallida mors subtraxerit, & alia venerit generatio, primisque cadentibus foliis*

vir-

APPENDIX SECUNDA.

JUSTINIANI NOVI
ANIMADVERSIONES

IN JUSTINIANI FROBENII

EPISTOLAM AD CL. V.

JUSTINUM FEBRONIUM
IUNCTUMDE LEGITIMA POTESTATE
Summi Pontificis.

Nobilis Jur. Utr. Candidate, Collega peramande.

Ignosce, si forte erravero in dando satis competenter titulo, *JUSTINIANE FROBENI*; Sigla tua *J. U. C.* interpretor, quasi fores adhuc *Candidatus utriusque juris*, nec plus aliquid de te suspicari poteram ex epistola tua, quæ si debuerat esse meriti tui specimen, consultius Romæ desiderares gradum *Utriusque Juris*, quàm in Germania; nondum enim hic videris maturus ad palmam. Ego sum tantùm *Justinianus novus*, nec indignabor tibi, si, eùm (quod ignoro) forsitan jam sis *Papinianista*, aut *Lytus*, *Prolytæve*, doctior candidatis universis, si, inquam, volueris me veterem, tam siivolo, quàm ridiculo cognomine *Dupondium* appellare. Dic autem mihi, sive Collega sis, sive non, quo spiritu scripsisti epistolam illam tuam? an *Catholico & Catholica Ecclesia propaganda studio*? an verò *spiritu xelicalis pro Aula Papali*? An ab hac expectas tuum præmium, an ab Ecclesia Catholica? Quamam tibi potior mater est? ecquam plus diligis? Prodit te tua epistola: cave, ne propter eam inter adultores conjiciare. Accipe interim *Justiniani novi*, quasi ex ore infantis, has animadversiones.

Ad

APPENDIX TERTIA.
JOANNIS CLERICI,
PALATINI

AD JUSTINUM FEBRONIUM
Epistola excitatoria adversus Observationes
quasdam summarias Heidelbergensis Jesui-
tæ in ejus Librum singularem, cum
notis ad easdem observa-
tiones.

JUSTINE FEBRONI.

Indigna mihi res visa est, à Jesuita Heidelbergensi, *P. Josepho
Kleiner*, Theologiæ Professore, habitam in Te, tuumque librum
singularem, fuisse promotionem Baccalaureorum biblicorum,
& formatorum. Quinque erant, iidemque omnes Clerici, ut
hic ordo à juvenilibus annis educeretur in prælium adversus eos,
qui scribunt *contra praxes Romanæ Curia*, licet apprimè essent *Ca-
tholici*, nihilque aliud vellent, quam reformationem abusuum; ut
clerici sæculares discerent maturè *sentire Jesuitice*, non attenden-
do, an sentiant *patrioticè*, ut spiritus illius Societatis, cujus ne-
xum nuper aperuit Gallia oculis nationum, inspiretur his, qui
in officio continebunt laicos, nequando aliter de potestate Papæ,
& actionibus Curia sentiant, quam docent, fortè autem ipsi non
credunt, Jesuitæ, nec docere pergerent, si eis Papa adversaretur:
præclara *Clericorum pro Germaniâ, & Palatinatu* educatio! Hoc ampli-
us reperi, inductos fuisse juvenes illos Clericos, *ut sinistrè scribe-
rent de proximo*, quasi fines malos sub specie bonæ rei intendisset,
quod est, ita velle *Catholico-Romanos* facere Clericos, ut desi-
nant esse *Christiani*, quorum character est *charitas*, chari-

APPENDIX QUARTA.
 AULI JORDANI JCTi,
 EXAMEN DISSERTATIONIS,
 QUAM MAG. CAROLUS FRIDERICUS
 Bahrdt Lipsiensis die 14. Decemb.
 an. 1763.

ADVERSUS JUSTINI FEBRONII
 Tractatum publico exposuit.

CUM eodem ferè tempore in manus meas incidissent C. F. Bahrdt Catechista Lipsiensis Dissertatio, & Jos. Kleineri S. J. Theologi Heidelbergensis summaria Observatio, tam illa, quam ista, adversus Justini Febronii Librum, pro reunionè dissidentium in Religione Christianorum compositum, directæ, comparatione factâ haud difficulter adverti, magis hæc in parte ingenuum esse hunc *Catechistam*, quam *Jesuitam*. Ille sinceritatem scopi, pietatem, pro Ecclesiæ salute curiositatem, eruditionem, Febronio recognoscit; iste verò scopum larvatum, impietatem, temeritatem, Ecclesiæ perturbationem, partis episcopalis unicum studium, parum eruditionis ex pnu propria eidem objectat.

Catechista Dissertationis suæ §. IV. dicit, „vehementer eos errare videri, qui præter animi sinceritatem, quam partim in præfatione, partim in toto passim libello, mirificè demonstravit, esse aliquid in eo homine putent, quod Religioni nostræ (*Lutheranæ*) consentaneum sit. §. V. Hoc itaque Febronii systema eo fine compositum editumque est, ut via nobis demonstratur, quâ omnes in religione Christiana dissidentes in gratiam redire, sacrorumque communionem restituere possent. Neque in hac re justas homini laudes denegare possumus (*Est enim ingenui*

INDEX CHRONOLOGICUS.

ANNO 33.

- C**hristus Collegio suorum Discipulorum omnem post se relin-
quens potestatem, eos inter se pares esse voluit, neminem
ceterorum *Magistrum* aut *Patrem*. Pag. 18. 381.
Præcessorem tamen inter eos constituit PETRUM. 28. 60. seqq.
51.
- In Concilio Hierosolymis habito omnia ab Apostolis collegialiter,
atque ita acta & decisa sunt, ut ex his forma regiminis Ecclesia-
fici Monarchico oppositi eluceat. 30. 187. 194. 285. 296. 307.
142.
- A** proprio suo Episcopo excommunicatum Romana Ecclesia in
communione recipere recusat, dicens, se id non posse. 110.
196.
- VICTOR** Papa Encyclicam Epistolam per provincias mittit, qua
ab Episcopis sibi rogat significari, qua die Pascha celebrandum
esse sentirent. 165.
- Idem** Pontifex Episcopos Asiæ, quod in eodem negotio suam sen-
tentiam sequi recusarent, à communione separat; ast in ea sen-
tentia ii etiam Episcopi, qui ab Asiaticis circa Pascha discre-
pabant, **VICTORI** manus non dederunt. 317. 525.
254.
- S.** Cyprianus ex Africa periclitanti in Gallia fidei succurrit, jure
omnibus Episcopis communi. 93.
- Marcianus** Arelatensis Episcopus hortatu **STEPHANI** Papæ ab
Episcopis Galliæ deponitur. 93. 188.
circa 255.
- S.** Cyprianus cum multis aliis tradit, unum in Ecclesia esse Episco-
patum, cujus à singulis in solidum pars teneatur. 110. seqq.
256.
- Idem** è Synodo Carthagenensi IV. scribit, Neminem esse Episco-
pum Episcoporum; omnem Episcopum pro licentia libertatis,
& potestatis suæ habere arbitrium proprium, circa quod non
possit judicari ab alio. 102. 311.
- Idem** cum minus quam 80. Episcopis Africæ in causa fidei se sen-
tentia Romani Pontificis & aliquot millium Episcoporum, ei
extra generale Concilium adhaerentium opponens, non habetur
pro hæretico aut schismatico. 311. seqq. 542.
- STEPHANUS** Papa talia jubet & decernit, quæ, iudice Augustino,
non